СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ТА ДЕОНТОЛОГІЯ

Спеціальність: **І 7 «Терапія та реабілітація»,**
Освітньо-професійна програма **«Фізична терапія»**
Код компонента в освітній програмі: **ВК 2**
Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**
Форма здобуття освіти: **очна (денна)**
Рік навчання: **1**
Семестр(и): **): II (весняний)**
Тип освітнього компонента: **вибірковий**
Навчальний рік: **2026-2027**

Обсяг: **3 кредити ECTS (90 год.)**
Навчальні заняття: лекції, **практичні заняття, консультації**
Підсумковий контроль: **залік**
Пререквізити: **Основи біоетики та біобезпеки**

Кафедра/підрозділ: кафедра п**ропедевтики внутрішньої медицини, медсестринства та біоетики,** Аерокосмічний проспект, 137, КНП «Міська клінічна лікарня №13» ХМР, терапевтичний корпус стаціонару 1-й поверх, пр. Незалежності, 13, КНП Харківської обласної ради «Обласна клінічна лікарня», корпус 2, ліве крило, 1-й та 3-й поверхи,

Керівник освітнього компонента: **д.мед.н, професор Ащеулова Тетяна Вадимівна**
email: tv.ashcheulova@knmu.edu.ua
Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle): **https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=6**

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

«Професійна етика та деонтологія» (курсу за вибором), як складова медичної етики, являє собою науку про морально-етичні обов'язки медика, у тому числі і здобувача освіти-медика, у процесі його професійної, лікувально-діагностичної, навчальної і наукової клінічної діяльності, що визначає психоетичні норми взаємовідносин фахівця з фізичної реабілітації з пацієнтом і колегами.

МЕТА КУРСУ: є формування у студента деонтологічних принципів медичного фахівця та вміння застосовувати їх в конкретних професійних ситуаціях.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:
- Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
- Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки з позиції доказової медицини у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем.
- Відшуковувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.
- Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців; управляти конфліктами на міжособистісному та організаційному (професійному) рівні, налагоджувати ефективну комунікацію в фаховому та нефаховому середовищі.
- Діяти у професійній сфері з урахуванням власної свободи й безпеки у співпраці й порозумінні з членами соціума - як фахівцями, так і нефахівцями; вміти приймати рішення самостійно, нести відповідальність за свої дії; ефективно працювати в команді, керуючись принципами лідерства та взаємоповаги

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем лекцій (10 год.):

1. Медична етика і деонтологія, їх визначення, статус і правове забезпечення в сучасному суспільстві. Основні етапи становлення медичної деонтології та внесок відомих вітчизняних лікарів у її розвиток. Деонтологія і професійна етика в діяльності фахівця з фізичної реабілітації..
2. Ятрогенії: основна їх причина, наслідки і профілактика. Лікарська помилка: визначення, суть, види лікарських помилок в терапії та реабілітації. Поняття про лікарські правопорушення і юридична відповідальність за них.
3. Деонтологічні аспекти захисту права на життя: штучне запліднення, аборти, трансплантологія, використання стовбурових клітин, етичні проблеми технологій, що штучно підтримують життя.
4. Деонтологічні проблеми права пацієнта на смерть: концепція активної та пасивної евтаназії, морально-деонтологічні погляди на самогубство, статус мертвого тіла в медицині.
5. Деонтологічні аспекти взаємовідносин фахівця з фізичної реабілітації з пацієнтами ВІЛ інфікованими та хворими на СНІД.

Перелік тем практичних занять (20 год.):

1. Медична етика і деонтологія, їх визначення, статус і правове забезпечення в сучасному суспільстві. Деонтологія і професійна етика в діяльності фахівцяь з фізичної терапії та реабілітації..
2. Правове забезпечення професійної діяльності фахівця з фізичної терапії та реабілітації..в сучасному суспільстві. «Клятва Гіппократа»: історія виникнення і подальша модифікація.
3. Основні моделі взаємин в системі фахівця з фізичної реабілітації - пацієнт. Міжнародні документи, що регламентують права пацієнта.
4. Ятрогенії: основна їх причина, наслідки і профілактика. Лікарська помилка: визначення, суть, види лікарських помилок.
5. Лікарська таємниця: визначення, суть, основні правові документи, що гарантують дотримання лікарської таємниці в Україні та в світі.
6. Біомедична етика в сучасному суспільстві, її предмет, статус і круг проблем.
7. Деонтологічні аспекти захисту права на життя: штучне запліднення, аборти, трансплантологія, використання стволових клітин, етичні проблеми технологій, що штучно підтримують життя.
8. Деонтологічні проблеми права пацієнта на смерть: поняття про евтаназію активну і пасивну, морально-деонтологічні погляди на суїцид, статус мертвого тіла в медицині.
9. Деонтологічні аспекти взаємин в медичних коллективах під час виконання лікарської і наукової роботи. Основні деонтологічні підходи в фізичній терапії та реабілітації, онкології, психіатрії, геронтології..
10. Деонтологічні аспекти взаємовідносин фахівця з фізичної реабілітації з пацієнтами ВІЛ інфікованими та хворими на СНІД.

Перелік тем самостійної роботи студента (60 год.)

1. Основні етапи становлення медичної деонтології та внесок відомих лікарів у її розвиток.
2. Офіційні документи, які регламентують роботу лікаря. Принципи поведінки лікаря, сформульовані Гіппократом.
3. Принцип „інформованої згоди” і „співробітництва” лікаря та хворого. Моральні дії лікаря в умовах залежності від нього життя та здоров'я пацієнта.
4. Поняття про лікарські правопорушення і юридична відповідальність за них.
5. Визначення та сутність лікарської таємниці, історія її становлення – від давньої Індії до сучасної України.
6. Біоетика та її біомедична етика. Співвідношення екологічної етики, біоетики, медичної етики та деонтології.
7. Етичне осмислення проблем генної інженерії. Клонування та його етичні наслідки.
8. Ставлення з боку лікаря до померлої людини. Етичні аспекти поводження з видаленими частинами людського тіла.

9. Деонтологічні аспекти взаємовідносин у медичних колективах: проблеми корпоративності, демократичності, субординації. Деонтологічні проблеми проведення наукових досліджень.
10. Проблеми деонтології та лікарської етики під час спілкування лікаря з пацієнтами ВІЛ інфікованими та хворими на СНІД. Спілкування з рідними та близькими хворого.

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: онлайн, за попередньою реєстрацією на сторінці курсу в Системі дистанційного навчання курсу.

Методи навчання: виконання вправ та практичних робіт, розв'язання ситуаційних завдань та кейсів.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (https://knmu.edu.ua/doc_block_type/instrukcziyi-navchalnogo-proczesu/). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка запізнення в часі від часу виконання завдання. Завдання перевіряються до 24 год. Оцінки виставляються у електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/pol_por-vidprac-zaniat.pdf).
В кінці семестру середня оцінка за семестр конвертується у багатобальну оцінку (70 – 120 балів) відповідно до таблиці 1 Інструкції з оцінювання. Середнє арифметичне ПНД за семестр становить **загальну навчальну діяльність (ЗНД)**.
Індивідуальні завдання (ІЗ) оцінюються до 10 балів. Бали за індивідуальні завдання одноразово нараховуються здобувачеві тільки комісійно (комісія – зав. кафедри, завуч, викладач групи) лише за умов успішного їх виконання та захисту. В жодному разі загальна сума балів за ПНД не може перевищувати 120 балів.
Оцінка з дисципліни (ОД). ОД = ЗНД + ІЗ.
Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1-2 год. щодня виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.
Відвідування занять. Відвідування практичних занять є обов'язковим. Формою одягу під час офлайн-занять є білий медичний халат. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/pol_por-vidprac-zaniat.pdf).
Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть

за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Деонтологічні аспекти відносин лікар-пацієнт : методичні рекомендації для студентів 2-го курсу медичного факультету з дисципліни «Деонтологія в медицині» [Електронний ресурс] / укладач Н. В. Хрол. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2024. – (PDF 35 с.)
2. Етика та деонтологія в стоматології метод. вказ. для самост. роботи здобувачів вищої освіти з курсу за вибором / упоряд. Т.В. Ащеулова, Н.М. Герасимчук, О.А. Кочубєй. Харків. ХНМУ, 2025. 36 с.
3. Етичні проблеми в медицині: навчальний посібник для самостійної роботи студентів I-III курсів медичних та фармацевтичного факультетів денної форми навчання галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальностей 221 «Стоматологія», 222 «Медицина», 226 «Фармація, промислова фармація», 228 «Педіатрія» / І. Г. Утюж, М. О. Мегрелішвілі. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2021. – 140 с.
4. Губенко І.Я., Карнацька О.С., Шевченко О.Т. Основи загальної і медичної психології, психічного здоров'я та міжособового спілкування: підручник Київ, ВСВ Медицина — 2021, 3-є видання. – 312 с.

Зав. кафедри пропедевтики внутрішньої медицини,
медсестринства та біоетики Тетяна АЩЕУЛОВА